

APA REFERANS:

Atalay, M. (2024) İlya Kabakov'un "The Man Who Flew Into Space" Enstalasyonundan İlham Alan Deneysel Bir Anlatı: Sıçrama Nereye? *Güzel Sanatlar Alanında Akademik Çalışma 2*, s: 25-55. *Artikelakademi Yayıncılık*

2. BÖLÜM

İLYA KABAKOV’UN “THE MAN WHO FLEW INTO SPACE” ENSTALASYONUNDAN İLHAM ALAN DENEYSEL BİR ANLATI: SIÇRAMA NEREYE?

Prof. Dr. Mustafa Cevat ATALAY

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi,

Sanat ve Tasarım Fakültesi

mcevata@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-7498-4722>

GİRİŞ

Ben bir sanatçıyım, okyanusta sisler arasında kaybolmuş bir ada gibi hissediyorum. Bu ada, çorak ve soğuk bir bozkır; özgür irademle seçtiğim bir yer değil. Fakat burada, yaşamımın döngüsel evreleriyle iç içe geçmiş durumdayım. Her yer değiştirme, hayatın akışında bir evrenden diğerine geçiş gibidir. Yeni bir dönem, önceki deneyimlerin izlerini de beraberinde getiriyor. Burası, içsel yolculuğumdaki bir durak; burada doğdum, burada yaşıyorum ve burada öleceğim. Bir yere ait olmanın anlamını sorgularken, bu yolculuğun ve bu durakta kalmanın anlamını düşünmeden edemiyorum. Heidegger’in de dediği gibi: “Bir şeyi düşünmek, ancak düşüncenin olduğu yerde mümkündür.” (Heidegger, 2013: 37). Bu yeri ben seçmedim; içine doğduğum toplum ve çevre beni burada var olmaya yönlendirdi. Acaba tüm bunlar sadece bir rastlantı mı?

İki yıl önce, sol kolumda hissettiğim ağrı nedeniyle doktora başvurmuştum. İlk muayenede, küçük tansiyonum «0» çıkmıştı. Doktor «Sen kalp hastasısn!»

dediğinde, geleceğe dair tüm ümitlerim paramparça olmuştu. Ardından zorlu bir ameliyat süreci başlamıştı. Ameliyat sonunda kalbime bir pil takılmış; doktorum bunu sıradan bir operasyon olarak tanımlasa da, gerçekte ne kadar zor geçtiğini asla bilemeyecektim. 5 ünite kanı vücuduma zerk etmişler; kalbime kabloları geçirirken birden durmuş. O gün, bilinmeyen bir sebepten çalışmayı reddetmiş. 34 yıldır kesintisiz çalışan kalbim, bir anda iflas etmiş. Kalbime şok vermişler ama geç tepki verip çalışmaya inat etmiş. Yaşlı bir hemşire, “Neden bu kadar geç kaldın?” diye sormak istercesine yumruklarken, kalbim atmaya başlamış; bu belki de hayatımın en çarpıcı anlarından biriydi. Beynim uyuşuk ve uyku halinde iken, bir yandan ölümlle yüzleşirken diğer yandan yaşama arzusunu yeniden kazanma çabası içindeymişim meğerse. Daha sonra yoğun bakımdan çıktığımda, bu hemşireyle tanışmıştım. “Kefeni yırttın, hadi iyisin!” diye ironi yapmıştı. Sıradan bir hemşireden çok, aşırı tüylü bir adam gibiydi; esmer ve iri yapılydı. Hemşire olmasa, neredeyse bir güreşçi gibi görünüyordu. Beyaz önlüğü ve hemşire şapkası olmasa ona inanamazdım. Koyu teni ve karganın gagası gibi hem aşağıya doğru eğik hem de kibirli görünen bir burnu vardı. On yıl önce eşinden ayrılmış, şimdi hastanede zemin katındaki bir odada yaşıyordu. Bu çelişkiler içinde hayatın ne kadar kırılgan olduğunu düşünmüştüm. Ameliyat sırasında kan veren iki kişi de din adamıydı. İmam, namaz kılan cami cemaatine duyuru yapmış ve diğerleri de gönüllü olmuştu. Sonradan tanıştığım bu kişilerden biri camide imamlık ; saygın duruşuyla cemaatin sevgisini kazanmış, her konuşmasında dinin iyiliksever yönlerine değinen bir kişiliğe sahipti. Diğer i ise hafızdı; camiye yardım ediyor, zaman zaman namazları kıldırarak topluma hizmet ediyordu. Hafızlıktan büyük bir mutluluk duyuyordu. Üçüncü kişi, hayatında neredeyse hiç hastalanmamış, benden on yaş büyük bir adamdı. Bilime kendini adanmış olan bu kişi, yoksul gençlere ve çocuklara eğitim bursu vererek onların okul gelişimlerine katkıda bulunuyordu. Yaşadığı her anı, insanlara yardım ederek derinleştirmek ve başkalarına ışık tutmak için bir fırsat olarak görüyordu. Dördüncü kişi, ailesi zengin olmasına rağmen hayatını yardımlarla ve bağışlarla sürdürüyordu. Maddi rahatlığına rağmen lüks içinde yaşamaktansa topluma hizmet etmeyi ve ihtiyaç sahiplerine destek olmayı tercih ediyordu. Hayat felsefesi, zenginliğin paylaşılması gerektiği üzerine kuruluydu. Zaman zaman gündelik işlerde çalışıyor ve geniş bir arkadaş çevresiyle birlikte olmayı tercih ediyordu. Beşinci kişi ise bir basketbol hocasıydı; enerjisi ve pozitif yaklaşımıyla çevresindekilere ilham veriyordu. Sağlıklı yaşamın önemine inanan bu hoca, fiziksel gelişimin yanı sıra zihinsel ve ruhsal gelişimi de destekleyen

bir eğitim veriyordu.

Ameliyattan önce para gerektiğinden, tablolarımı çeyrek fiyatına zorla satabilmiştim. Çeyrek fiyata diye düşünüyorum ama aslında sanatın bir bedeli var mıydı? Şu soruyu zihnimde evirip çevirmiştim: Sanat, bir yaşamı kurtarabilir miydi? Doktor “Resimlerin canından değerli mi?” dediğinde, kesin olarak evet diyemedim ve düşüncelere dalmıştım. Öyle bir ağırlığı vardı ki bu sorunun, basit olarak geçiştiremezdim. Kim bilir, belki de o sırada en yakın olduğum andı; canımdan, sanatımdan, geriye kalan her şeyden vazgeçtiğim bir an. Sonuç olarak iyileştim ve sanat projelerime geri döndüm.

Zamanın akışı, taşınma gibi bir evreden diğerine geçişin ritmini belirler. Geçmişimle geleceğim arasındaki köprü, beni sürekli değişen bir çıplak nesnel bir dünya ile yüzleştiriyor. Her deneyim, her anı, yeni bir anın kapılarını aralıyor; ben de bu anlar arasında gidip gelen bir gezgin gibi hissediyorum. Bu anların neredeyse çoğu birçok rastlantıdan oluşuyor ve kendi hayatım da bile tam anlamıyla kontrol sağlayamıyorum. Gerçeklik denen şey çoğu zaman benim algılarımla yorumlanan ve karar verilen bir olarak hiç te ihtiyatlı görünmeyen bir illüzyon gibi. Bu illüzyonu gerçekliğe çevirmekte, Sanatım, en güçlü araçtır; içimdeki duyguların ve düşüncelerin dışavurumu, ama bilinç kaynaklı olduğundan belki de en gerçeği ve yüzeyde görünen kabuğun altındaki “öz” ! Sartre, “öz” kavramıyla hem yapıyı hem de bireyselliği kasteder. Ancak, öz açısından benzerlikler olsa bile, varoluş açısından insanlar aynı değildir. Varoluş, her bireyin benzersiz deneyim ve seçimleriyle şekillenir (Sartre: 2009:8) demektedir.

Yaşam döngüsel bir doğada ve anlık. Geçmiş ölse de bugün de izleri yankılanıyor; her yeni adım, beni daha derin bir anlam arayışına yönlendiriyor. Ve sanatımı da buna göre şekillendiriyor yeniden sorguluyorum. Sanat bana göre tamamen kişisel bir deneyim ve keşfetme çabası ve neredeyse hiçbir sanat eseri birbirine üstün gelmiyor. Sanatta bir evreden diğerine, kendimi bulma yolculuğumda karşılaştığım engeller, zorluklar ve keşifler, yaratıcılığımı şekillendiriyor. Hayat da bir sanat eseri gibi, katman katman inşa ediliyor. Ve her katman birçok harekete ve yöne sahip. Sanatsal yaratıcılığım, sadece fiziksel bir yer değiştirme değil, içsel bir dönüşümün de deneyimi gibi. Her yeni evre, beni bir öncekinden farklı kılıyor; bilişsel derinliğine inmek istediğim yeni kimlikler, yeni deneyimler, yeni perspektifler. Bu dönüşüm, geçmişin ve mevcut anın karmaşasını anlamama yardımcı oluyor.

Zorunluluk, rastlantının karşısında bir yerde ve belirsizlikle yüzleşmekte ve bilinmeyenin karanlığında kaybolmakta belki de onu deneyimlemek mümkün olacak. Belki de gerçek özgürlük, içimdeki labirentlerde, yürüme ve onu deneyimlerken orada kaybolma cesaretini taşımakta bulunur. Sanatım da olduğu gibi gerçeklik dediğimiz dünyadaki, Göçüş, bir yaşamdan diğerine geçiş değil, varoluşumun derinliklerine inme arzusudur. Her sanatçının kendisiyle yüzleşme zamanı vardır; her yeni evre, içsel yolculukların aydınlandığı ve kendi kişisel gerçekliği gösterdiği bir parçasıdır. Şimdi, bu evreler arasında ilerlerken, çok daha önemli bir safhadayım ve sanatım beni daha derin bir anlayışa götürecektir. Son evre, bir kapı aralayarak, beni daha özgün ve anlam dolu bir "varoluşa" davet ediyor.

Sessiz rüzgar

*Düşerken gökyüzünden,
sürtüne, sürtüne,
ve varlığı, demir gibi ağırlığında.
Uyanmadan sonsuza, yeni bir varoluşla,
uyumak ve bir daha hiç uyanmamak istedi.*

*Ve rüzgar, duymazlıktan geldi.
Bulutların kanatlarını kıran rüzgar,
lacivert gökyüzüne zurnanın sesiyle boyandı.
Ardından gelen sesler hep boğuk ve uzaklaştı.
İçinde ama bulutların, kanatlarını kıran rüzgâra,
gitmenin ardından, artık uzaklarda,
zamanın anlamını yitirdiği o yerde,
uyumak ve bir daha hiç uyanmamak istedi.*

*Ah, işitmezliğin soyutluğu!
Ah, duyarsızlığın kaybolmuşluğu!
Kendi evreninden atılmış gibi,
sessizlik içinde tüy gibi hafif dalgalanıyor.*

*Yalnızın derinliklerinde dalgalanıyor,
bu sessizlik içimde yankı buluyor.
Varoluşun ağırlığıyla o mekanda,
uyumak ve bir daha hiç uyanmamak istedi.*

*Ve yansısına bakarken gördüğü rüyada,
gözlerinin derinliklerine baktı ve orada battı.
Düşerken gökyüzünden, uçurumlarına sürte sürte,
kartallar gibi rüzgârın kucağından inerken,
dolanarak, cesaretle,
kurşun gibi keskin, gururla hedefine!
Varoluşun derinliklerini tepeden gözlerken,
çarptığında yansısına, uyandığında anlığında,
burada, hep burada özgünce uyanmak isterdi!*

DÜŞÜNCELER

Sabah evimdeki yatağımda uyandığımda, yataktan çıkmak istemedim. Uyanmak, bu yalnız ve acımasız gerçeklikle yüzleşmek demektir ve bunu artık kaldıramıyordum. Gün ışığı ısrarla odaya dolarken, odamı aydınlattı ve ben bu zorlamadan kaçmak için gözlerimi tekrar kapattım. Bir yandan uyumak istiyor, bir yandan da beynimdeki düşünceleri susturamıyordum. Beynimde sanki hiç durmayan birden çok senfoni orkestrası vardı; her müzik aleti başka bir parçayı hiç duraksamadan icra ediyordu. Sesler bir aradaydı ve kaotik bir tutarsızlık içindeydi. Bu gürültüden kurtulmak için kendimi daha fazla uyumaya ikna etmeye çalışıyordum. Kitaro Müzik Grubunun Caravansary parçasını Yalnızca hafif bir ses yüksekliğinde duymak istiyordum... Ama uykuya dalmak bile ironik biçimde, kaotik bir rastlantıya bağlıydı. Battaniyenin kıvrımlarının bedenimin dokunmadığı her yeri neredeyse soğuk ve ıssız görünüyordu. Sanki taşlaşmış gibi görünen battaniyemde bir sıcaklık bulmaya çalışarak, bacaklarımı göbeğime doğru iyice yanaştırıp avuçlarımı birbirine yapıştırarak bacaklarımın arasına yerleştirdim. Bu şekilde azıcık ısındım ve battaniyeyi ayaklarım arasına çekip kalan kısmını göğsümün üzerine örttüm. Kendimi yeniden uykuya teslim ettim.

Saat 12.15

Tekrar uyandığımda saat on ikiyi geçmişti. Gözlerimi açmaya çalışırken, etrafı algılamakta zorlanıyordum. Uyku ve uyanıklık arasındaki bu bulanık durumda, alelacele yere mi yoksa ayakkabılarımın yanına mı bıraktığımı hatırlayamadığım gözlüğümü aramaya başladım. Gözlüksüz, çevremi net göremediğimden, algılarımızın ne kadar kırılgan ve sahte olabileceği üzerine düşündüm. Net görmek kişisel bir deneyim. Gözlüğümü her zaman uyumadan önce sağ tarafımdaki ahşap sandalyeye koymak ister ama yine de nadiren başarılı olabilirim. Yakını zor gördüğümünden hep aynı yere koymaya dikkat ederim. Sandalyede gözlüğümün yanı sıra bir bardak su ve üzerine koyduğum küçük bir tabak da her zaman durur. Bu gün de, gözlüğümü bulmakta zorlandım. Öğlene kadar uyumak insanı böyle sersemletiyor; bunu hep bilir ve deneyimlerim ama yine de bugün beynimdeki düşünceleri susturmak adına uyumayı tercih etmiştim.

İki uyanıklık arasındaki o <ölü zaman>'ın huzuruna, rastgele görülen rüyalara ve bedenimle hiç yaşamadığım deneyimlere kendimi çoktan ikna etmiştim. Bu, neredeyse ışıklı bir yerde karanlıkta kalmak gibi, gözlerimi kapatarak gerçeklikten kaçmaya benziyordu. Belki sahteydi ama çıplak gerçeklikten korunmanın bir yolu vardı. Bu hissiz saatler, her zaman içimde var olan, ancak düşüncelerime karşı savaşıp kazandığım tek alan gibiydi. Bu saatler, varoluşumun anlamını sorguladığım karmaşanın tam ortasında duruyor ve kimliğimi unutmak için bir koruma oluştuyordu. Kendi içsel çelişkilerimle yüzleşirken, bu zaman dilimi hem derin bir yalnızlık, huzur hem de bireyselleşmenin özgün yüzünü barındırıyordu.

Hakikati araştırma ve deneyimleme arzumu, son projeme verdiğim iki yıl ve sanat üretimlerime dayanıyordu. Şimdi onları düşündükçe, uyku benim çaresizliğimden yararlanarak derin bir boşluğa sürüklüyor; yaşamın maskeleriyle dolu bir dünyada herkesçe görülen bir renk olmaya zorlayarak beni mahkûm ediyordu. Nietzsche'nin maskeler düşüncesi aklımda yankılanıyor; her birimiz, gerçek benliğimizi gizleyip topluma uymak için şekil alan birer figür değil miyiz? İnsanın varoluşu, bu maskelerin ardında saklı kalmak ve sahneye çıkmak arasında gidip geliyor. Kendi kimliğimi bulmaya çalışırken, sürekli olarak dışsal beklentilerin ağına takılıyorum. Gerçek benliğim, bu maskelerin altında sıkışıp kalmışken, yaşamın anlamını yitiren bir sessizlikte kayboluyorum. Gün geçtikçe daha da ağırlaşan bu yük, yavaş yavaş beni eziyor. Hayatın bana sunduğu zannına

kapıldığım ancak öyle olmayan bu monoton döngüden nasıl kurtulabilirdim?

Gözlüğümü el yordamı ile bulduğumda hâlâ yatakta uzanmaktayım. El yordamıyla ararken, nihayet elime geçen gözlüğü tam olarak göremesem de, onu taktığımda gri atmosferin daha net görüneceğini biliyordum. Avucumdaki, siyah çerçeveli plastik gözlük, neredeyse buz gibi soğuktu. Onu yavaşça yüzüme yerleştirirken, her seferinde yaşadığım o tanıdık yanılsama hissi yeniden aklıma geldi: Görmek dediğimiz olgu, gerçek nesneleri görmek miydi, yoksa bir illüzyon muydu? Gözlüğü taktığımda, bedenime ait detaylar ve battaniyenin kıvrımları keskinleşti, bulanık gördüğüm elimdeki çizgiler netleşerek tanımlanabilir hale geldi. Ama bu netlik bana gerçeği mi sunuyordu, yoksa sadece gözlüklerin bana sunduğu bir versiyonunu mu? Her şey o kadar yorumsal ve değişkendi ki... Gerçeklik sadece zihnimizin bir yorumu olmalı; ama insan düştüğünde canı acır, eli yandığında acı hisseder, parmağı kesildiğinde onu kaybeder. Bunlar çıplak gerçekler. İnsanlar yaşlanır ve ölür; bu durumların bir illüzyon olması mümkün değil. Peki o halde, biz çok büyük bir illüzyonun içinde, çok yüksek bir gerçekliğin figüranları mıyız? Platon'un mağarasındaki zincirlenmiş mahkûmlar gibi, yalnızca gölgeleri mi görüyoruz? Belki de mağaranın duvarındaki yansımaları, gerçekliğin kendisi sanıyoruz. Gözlüklerim de bu zincirlerin bir parçası; bana sunulan dünyanın sadece bir yansımasını görüyorum.

Platon'un mağara alegorisi ve insanların gerçekliği yalnızca sınırlı algılarıyla, yani gölgelerle kavrayabilecekleri bir durum içinde olduklarıdır. Mağaradaki insanlar, gördükleri gölgeleri gerçek sanarak yanılsama içinde yaşarlar ve asıl gerçeği fark edemezler. Bu alegori, bilgiye ulaşma sürecinde, duyusal algının yetersizliğini ve hakikatin derin araştırmalarla anlaşılabilceğini vurgular (Kones, 2006: 203).

Belki de bu yüzden sanat, bu devasa illüzyon evreninden kaçmanın tek yoludur. Sanat, bizi mağaranın dışına çıkarabilir, gölgelerden kurtarabilir ve gerçekliğe bir adım daha yaklaştırabilir. Orada, belki de gerçeğin kendisi yer alır.

Görünen evren, belki de sadece gölgelerden ibaret. Duyularımızla algıladığımız her şey, gerçeğin bulanık bir yansıması, büyük bir illüzyon olabilir mi? İnsan olarak, bedensel varlığımızla sanata ve özdeki hakikate ulaşmak yerine, önümüzdeki yansımalar, değişen olayların görüntüleri, sesleri ve kokularıyla duyumları “gerçek” olarak kabul ediyoruz. Ama ya asıl olanlar bu gölgelerin ötesindeyse? Belki de biz yalnızca oyuncularız; dünya, bir tiyatro

sahnesi gibi, kendi irademizle hareket ediyormuşuz gibi görünse de irademiz, bedenimizin algılarıyla sınırlı. Gerçekliğin arkasında, duvarların ardında saklanan bir bilgi var. Bizler, sunulan bu bilgiyi anlamaya çalışan, sürekli kişisel yorumlar yaparız. Hayatımız boyunca derinliğe ulaşma çabası içinde geçirdiğimiz süre, bir bakmışız ki ömür bitmiş. Her birey, bu durumu bir şekilde deneyimliyor. Ancak belki de tünelin sonundaki ışıkla karşılaşanlar yalnızca sanatçılardır. Sanat, belki de o karanlık tünelden çıkmanın yolunu sunan bir anahtardır.

Sanatçı, gerçeklik dediği algısal illüzyonun ardındaki hakikati keşfetmeye çalışan cesur bir arayışta olan kişi olabilir mi? O, illüzyonların farkında olarak, oyunun dışına çıkma şansına sahip kişi midir? Sanatçılar bunun farkında mıdır? Sanatçı, dışarıdaki dünyanın renklerini, biçimlerini ve derinliklerini tuvale veya başka bir sanatsal ifadeye dönüştürerek, aslında gerçeklik dediğimiz şeyi biçimler üzerinden bize ve kendisine mi duyurur? Bu farkındalık ve çıplak gerçeklik bizi alışkanlıklarımızın dışına çıktığı için rahatsız eder mi? Belki de, sanatçının, toplumsal normların ve alışkanlıkların biçimlendirdiği bireysel benliği, sanat aracılığıyla bu kalıpların ötesine taşıyarak, gerçekliği sorgulayan ve alışkanlıklarımızı zorlayan bir farkındalık yaratma potansiyeli vardır.

Bireyin kimliği ve davranışları toplum tarafından şekillendirilmez mi? Toplum, bireyi kendi kuralları ve normları doğrultusunda biçimlendirir; tıpkı bir organizmanın zorunlu süreçlerle alışkanlıklar oluşturmaya gibi, bireyler de toplumun etkisiyle belirli alışkanlıklar geliştirir. Toplumsal yapı, bireysel benliği içine alır ve ona kendi kurallarına uygun bir biçim verir (Gündoğan,2007:30).

Bu uyanış, bizi kör uyukumuzdan uyandırdığı için huzursuz eder mi? Ama bu ışığa ulaşmak, basitçe dünyayı olduğu gibi görmemek ve arkasında yer alabilecek gerçeklikleri araştırmakla mümkün müdür? Yoksa bu, sanatçıların eşyanın özünü araştırdığı sezdiği ve yalnızca yaratıcılıkla, semboller ve imgeler aracılığıyla yansıttığı ile mi yapılabilir?

Gözlüğü taktığımda dünya daha anlaşılır bir yer gibi görünüyor, her şey bir düzene giriyor; ama bu düzenin kendisi ne kadar güvenilir? Belki de her şey, sadece benim görüşümle şekilleniyor, bambaşka bir algının süzgecinden geçerek bana ulaşıyordu.

Gece, kitaplığın rafına kaldırmayı planladığım, ancak eskiz yaparken uyuyakaldığım için yatağımın yanında yerde duran kıymetli eskizlerimin üzerine, boyaları sulandırmak için kullandığım mürekkepli kabın devrilmesiyle

lacivert bir leke yayılmıştı. Üst kısımlar ise grileşmiş, eskizlerim hem de yerin üzerinde lacivert-gri tonlara ait mürekkep lekeleri oluşmuştu. Ah! evet, bir sanatçının en büyük düşmanı olan uyku, tam da yaratımın dinginleşme anında saldırdı! Aniden oluşan bu durum, kendimi kötü hissetmeme neden olurken, saatlerce zaman harcadığım bu eserleri bir saniye içinde yok edilmiş olarak görmek beni büyük bir hayal kırıklığına uğrattı. Yazık ki, bu eserlerim belki de gelecekte hakkımda yapılan sergiler oluşturulurken taze fikirler olarak müzelerde sergileneceklerdi. Belki de bu fresh desenler, benim özgün akımımın yaratıcı öğeleri olarak sayılabilirdi. Neredeyse tamamen insan yaşamı gibi; bir ömür boyunca öğrenip, deneyimleyip sonra bir gün ölüp bu dünyadan göçüp gidiyorsun. Düşünsene, bir gün herkes senin mezarının üzerinde yepyeni bir canlı olarak yeşerecek! Eskizdeki desenler de böyleydi; biçimlere ait bütün bilgiler, semboller ve imgeler yok olup, su ile gölet oluşturan eskiz resimlerinin üzerindeki mürekkep kâğıdın üzerinde hızla akarak minicik yepyeni bir gölet oluşturmuştu. Gölet, kâğıdın içeriye doğru yamuklaşan ve dalgalanan yüzeyi üzerinde, ebru gibi alttaki çizim üzerinde yeni bir resim yapmış gibiydi; neredeyse ölen her şeyin üzerine yeni olay ve canlıların hemen işgal etmesi gibi. “Bu kesinlikle postmodernizmin özeti!” diye düşündüm, “belirli ve kararlı ve tutarlı Yıkılmakta olan bir desenden geriye rastlantısal sıvı lekeler ve doğumlar.” Bu görüntü, yaşamın başlama, süregelme ve bitmesini, biricikliğini ve yok oluşunu simgelemiyor muydu? “İşte, bu da derin bir felsefi sorgulama,” dedim kendime, “bir sanat eserinin entropisi, yaşamın kendisiyle eşleşiyor.” Neredeyse bütün çizgiler ve biçimler gölete karışıyor, entropik olarak parçalanıyor ve yeni bulanık çizgilere dönüşüyor, gölete karışarak onu büyütüyor ve koyulaştırıyordu. “Vay canına! bu kadar karışık olunca buna sanat diye tanımlayanlar var!”, “Belki de haklılardı; entropiden bütünleşmeye doğru bir sanat olabilir.” Ve burada, eski bir sanatçı olmanın yüküyle, kendime kızıyordum. “Ama en azından, her kötü eser bir sonraki için ders çıkarma fırsattır,” belki de bir parça umutla.

Halbuki o eskiz üzerindeki desenler, sadece kâğıt üzerinde iz bırakan çizgiler değildi; onlar, yaratım sürecimin en saf ve öz haliydi. Her bir çizgi, içimdeki düşüncelerin ve duyguların birer yansımasıydı. Onlar, bana göre yalnızca taslaklardan ibaret değildi; en doğrudan yaratımın taze nesneleri olarak varlıklarını sürdürüyordu.

Her bir eskiz, benim için bir kapıydı; hakikate, aydınlığın keşiflerine açılan bir yoldu. Ancak şimdi, bu değerli anların yok oluşunu izlerken, içimde bir şeylerin eksik kaldığını hissediyordum. Yüzeydeki desenler, benim için çok

daha derin anlamlar barındırıyordu. Onlar, yaratım sürecinin kırılğanlığını ve geçiciliğini hatırlatıyordu. Artık, kaybettiğim bu değerli eserlerin ardından bir şeyler daha derinlemesine sorgulamaya başlamıştım: Gerçekten yaratıcılığımın özünü, bu tür kayıplar ve hayal kırıklıkları mı oluşturunuyordu?

Bu karışıklıklar arasında yerdeki bardağı kaldırdım, dengesiz yatağımı devirmemeye çalışarak oturur pozisyona geçtim. Aklımda sorularla dolup taşarken, iki yıldır üzerinde çalıştığım projeyi neredeyse tamamlamak üzere olduğum aklıma geldi. İçimde sıcak bir kahve içme isteği belirmişti, ama bardakları soğuk suda yıkamaktan da erindim; bir türlü kalkmaya gücüm yoktu. Yatağımın galvanizli metalinin sıradan görüntüsü, zihnimdeki karmaşalar arasında absürd bir biçimde tekrar gözüme çarptı. Sanki bana hiçbir şey anlatmamaya çalışıyordu. O kadar tekdüzeydi ki neredeyse minimalizmin zirvesindeydi; ayrıntılar göz ardı edilmiş, seri üretim neredeyse kimiksiz bir eşyaydı. Ve tekrar düşündüm ki, bu sadelik algısı aslında nesnelerle kurduğumuz deneyimin tekrar eden bir sorgulamasıydı. O an zihnimde bir aydınlanma yaşadım: Hakikaten nesnelerle ne tür bir bağ kuruyoruz? Yatağımın basitliği ve sıradanlığı, bana varoluşum hakkında düşündürücü bir soruyu getiriyordu. Eğer her şeyin yapı taşı atomlarsa, biçimlerin bu kadar çeşitli olmasının nedeni nedir? Belki de bu çeşitlilik, yaşadığımız deneyimlerin karmaşıklığında ve detaylarında gizlidir; her bir nesne, biçimleriyle, renkleriyle bizim geçmişimizle bugün arasında bir hikaye ve bir bağlam mı sunuyor? Ve biz buna göre bir yorumlama mı yapıyoruz?

Öyle ya, bu basit yatak bile derin bir anlama sahipti; bu sırada yataktan kalktığımda gözlerim el emeği ahşaptan oyulmuş, hemen karşımda beni gösteren aynaya takıldı. O an aynada yansıyan yüze baktım. Hakikaten, o çerçevede bulunan birçok detay ile bu demir yatak arasında ne kadar çok zıtlık vardı. Oysa ikisinin de temelinde atomlar vardı; görünüşte birbirine zıt bir estetiğe sahip gibi görünen bu iki nesne, aslında aynı varoluşsal kaynağın ürünleriydi. Metalin soğuk sertliği ile ahşabın sıcak dokusu arasındaki çelişki, yaşamın kendisinin bir yansımasıydı belki de. Bu düşüncelerle, sıradanlık içinde kaybolmuş yaşamımda bir şeylerin değişmesi gerektiğini hatırladım. Belki de sıradan nesnelerin ardında yatan derin anlamları fark etmek, hayatın gerçek zenginliğini keşfetmemin anahtarıydı. Artık sadece bir yatak, bir masa veya bir sandalye değildiler; hepsi, insan deneyiminin çeşitli katmanlarını temsil ediyordu.

Ressamlık sürecim boyunca umut, düşmanca peşimi hiç bırakmadı;

Camus'a göre, insanların mutsuzluğunun, kendilerini içinde bulundukları sıkıcı ve sessiz durumu terk etme arzusundan kaynaklandığıdır. Bu kurtuluş beklentisi, gerçekte ise sadece acı verici yaraları yeniden açmaktan başka bir işe yaramaz; dolayısıyla, umutsuzca atılan bu adımlar, insanları daha fazla mutsuzluğa sürükler (Camus, 1990: 29).

Sanat hayatımda, otuz yıl göz kapanıp açılıncaya kadar bir zamanda geçmiş gibi. Güzel hayallerin içinde ıstırap çekerek var olmaya çalıştım. İçimde özgün bir var olma ve görülme isteği, ama on yıl içinde değişiklik olarak sadece bulunduğum şehir büyüyerek değişti. Renklerin tuvali, her geçişte bir umutla parlamaya çalıştı; özgün, herkes tarafından kabul gören ve saygı duyulan bir ressam olacaktım. Şöhretli, tabloları gerçekten önemsenen ve satın alınan biri; hayallerim gökkuşağının tüm renkleri gibi canlıydı. Ama şimdi duruma bakınız! Kendi üslubumu en özgün bir biçimde yansıtabildiğim şu günlerde bile, en iyi eserlerim, yalnızca günlük yaşamımı sürdürmeye yetiyor; resimlerimde hakikatle ilişki kurmak için deneylediğim renkler reel hayatla bir zıtlık oluşturuyor.

Zaman, benimle birlikte ne kadar çabuk geçiyor! Zamanda bir avcı gibi, bedenimi avlayıp parçalarına ayırıyor. Çöl toprağının renginde, susuz kalmış ve yer yer çatlamış bir zemin gibi, her geçen yıl bedenim eskimiş, kurumuş ve daha fazla yıpranıyor. Ne kadar zamanım kaldı? Sınırlarımız içinde sıkışmışken, zamanın anlamını sorgulamak, yalnızca bilimin değil, sanatın da derin bir amacı olmalı. Nietzsche'nin bakış açısıyla düşündüğümüzde, belki de zaman, yalnızca algılarımızla şekillenen bir yanılsama. Zamanın hızı, bazen bir rüzgar gibi, bazen de bir su damlası gibi yavaşlayarak geçiyor. Bu ikiliğin içinde kaybolurken, bedenimin her bir çatlağı, zamanın geçişinin bir yansıması gibi. Her bir hatıra, zamanın izlerini taşıyor; yaşadıkça, bedenimle birlikte zaman da çatlıyor ve değişiyor.

Ne de olsa, Kaotik ve rastlantıların da etkili olduğu bir evrende akıl sağlığımızı korumak, kaotik ve belirsiz evren için biraz daha alaycı gülümseyip serbestçe düşünmek şart. Barbour'un zaman hakkındaki görüşlerini derinlemesine düşündükçe, kendimi bir illüzyonda yaşıyormuş gibi hissediyorum. Zaman, bedenimizin ve evrenin kaçınılmaz akışı gibi görünüyor. Yaşlanıyoruz, çözülüp gidiyoruz; doğa da aynı kaderi paylaşıyor. Ancak bu akış, belki de sadece bir aldatmaca. Zamanın kendisi var mı, yoksa bu sadece bedenlerimizin oynadığı zihinlerimizin inandığı bir oyun mu? Belki de zaman, bir nevi optik yanılsama, bir illüzyon.

Evren! Parlayan renklerin arkasında gizlenmiş bir karanlık, ne hoş bir yanılsama! Belki de Platon'un Mağara Alegorisi'ni yeniden incelemekte fayda var. Ruhun gerçek serüveni, çevremizi kapsayan her şeyin yalnızca bir duvar oluşturduğu bu keşifte saklı; geçici varlığın ötesinde, sıcak bir sarı ışık olarak gizlenmiş bir hakikat var. Tutku ve aşk belki de bu aydınlığın özüdür. Sanal hayatın kan ve savaş tutkusunun yanı sıra, boğucu renkliliğin ötesinde, yalnızca görünmeyen, duyulmayan ve tadılamayan ama özü hissettiren bir kayboluş sunuyor.

...

Ayakta iken gözlerim Metal yatağımı arayıp buluyor. Uzun uzun ona baktım, gözlerimi dikip düşüncelere daldım. Gürültülü ve yaşlı paslı bir araba gibi gıcırtilar çıkaran canlı bir varlık sanki. Gerçekten cansız olabilir mi? Yatak, beni her defasında kucaklayan, taşıyan ve en savunmasız anımda benimle birlikte olan bir arkadaş gibi göründü ama bir o kadar da hapseden bir tuzak gibiydi. Metal yatağım, sanki yerin altına batacaaktı ve beni bir mezara hazırlayan her yeri kırık bir yaşlı paslı ölüm arabası gibiydi. Adeta sabırla bir tuzak kuruyordu; her gün yere biraz daha yaklaşıyor, sonunda yeryüzünden bir bataklığa, karanlığa tümünden gömülecektim gibi bir his veriyordu. Bu sıradan metal yatak, varoluşumun karşısında eskizlerime dökülen mürekkep gibi, yaşamımı boğan genel bütünle bir araya getirip benim biricikliğimi ortadan kaldırmaya çalışıyordu. O metalin sertliği, içinde bulunduğum durumu simgeliyor gibiydi; bedenim bu dayanıklılığın karşısında çürümeye mahkûmdu.

Eski ayakkabılarım ahşap sandalyemin yanında duruyordu. Kenarları ve tabanı yıpranmış, içleri boş ama hâlâ ayaklarımdaymış gibi hissediyordum. Bence ayakkabılar, sahiplerinin seçimleriyle kültür ve bireyin tercihleri arasında derin bir ilişki içindedir. Onlar yalnızca bir giysi veya aksesuar değil; aynı zamanda sahibine dair estetik seçimleri gösteren önemli bir araçtır. Cinsiyete göre ayakkabı seçimleri son derece belirgin olsa da, günümüzde erkek ve kadın ayakkabıları daha çok rahatlığa odaklanmış durumda. Neredeyse hepsi birbirine benziyor; kadın ayakkabıları ise biraz daha süslü görünüyor. Bu ayakkabılar benimle birçok anıyı paylaşıyor. Neredeyse beş yıldır giyiyorum; yaptığım resimlerden gündelik hayatımda, uyku dışında çoğu zaman benimle birlikteler. Onlar sayesinde birçok farklı olaya tanıklık ettim ve bastığım yerlerin kötülüklerinden korundum. Bu görünüşte sıradan nesneler, varoluşumun derin bir alegorisini barındırıyor. Her aşınma, her yıpranma, boyalar ve lekeler,

geçmişteki adımlarımı hatırlatıyor ve anılarıma dokunuyor. Ayakkabılarım biraz büyük; belki de ayaklarım bu dünyaya, bu role küçük geliyor? İlk aldığımda yürüdüğüm sokakları hatırlıyorum; hafif buzlu, soğuk ama beni hayatta tutan ayakkabılarım.

Ev hâlâ çok soğuk ve ayaklarımda, yataktan kalktığımda giydiğim terlik var. Terlik, geçici bir rahatlık sağlarken üşümemi neredeyse hiç engellemiyor. Bu düşünceler sırasında, kendimce evimde yarattığım projeye geri döndüm. Burası, 3 metreye 3 metre boyutlarında, atölyemin içinde hazırladığım ikinci bir oda gibi. Gerçek bir kutunun içinde, hayalimdeki başka bir ütöpik mekânı temsil ediyor. Bu küçük alan, hem bir sığınak hem de yaratıcı bir deney alanı işlevi görecek. İçerisi, bir deney kapsülü gibi tasarlanıp uygulandı. Kontrplak duvarlarının her köşesinde farklı bir hikâye, farklı bir fikir var; bu alan, bana yalnızca fiziksel olarak değil, ruhsal olarak da bir sınır çerçevesi çiziyor. Kendi düşüncelerimin yankılandığı ve hayal gücümle kurtulmak istediğim imajların duvarlara yansıdığı bir yer. Duvarlarında beni kısıtlayan ve bireyselleşmemi engelleyen göstergeler asılı; projemi gerçekleştirebilmek için kaçmam gereken bir evreni temsil ediyor. İçinde propaganda, örselenme ve özgünlüğümü engelleyen hegemonik bir baskı evrenine ait görseller asılı. Bu oda, yalnız geçirilen ve duvarlarında sürekli çığlıkların hareketli görüntüleri ile temsil ediliyor. Sanatçılığa başladığım tarihten itibaren gerçekleştirdiğim en özel sanat projem! Bu oda, bir sıçrama ile gerçekleşen bir kaçışın, hegemonyadan ve temsil ettiği her şeyden, ama en önemlisi bu sıkışmışlıktan hakikate kaçışın hikâyesiydi.*

Sanal ve smülatif bu evrende, klişelere saplanıp kalmış düşüncelerle dolu bir toplumda, Bugün de diğer günler gibi mi olacak? Yoksa, tamamlanmamış projem üzerinde çalışıp başarısız mı olacağım? Yine aynı mekân, yine aynı kutu. Burası benim mezarım mı? Yoksa her gece yalnızlığımı yaşadığım bu mezar çoktan karardı mı? Prometheus'un acı dolu hikâyesine benzer şekilde, ben de bu dar kutuda yaratıcılığım ve özgürlüğüm için her gün yeniden mücadele ediyorum. Prometheus, insanlara ateşi getirerek onlara bilginin kapılarını açtı, ancak bu cesareti yüzünden her gün acı çekmek zorunda kaldı. Ben de bu kutuda, kendi içimde yaratmaya ve özgürleşmeye çalışırken her gün aynı döngüye, aynı kısıtlamalara ve yalnızlığıma geri dönüyorum. Tıpkı Prometheus'un

* Oda Hakkında Detaylı Tanımlama İçeren Makale: Atalay, M. C., Kanat, S., & Diğler, M., (2015). İlya Kabakov 'Un "The Man Who Flew Into Space His Apartment " Adlı Yerleştişmesinin (Enstalasyon) Parodoks Unsurları . İnönü Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Uluslararası Sanat Sempozyumu ve Sergisi (Pp.545-556). Malatya, Turkey

kayaya bağlanması gibi, ben de bu küçük odada zincire vurulmuş gibiyim; yaratıcılığımın sınırları ve içsel mücadelelerimle yüzleşmekten başka bir şey yapamıyorum.

...

Saçlarıma ve dış görünüşüme temizlik dışında hiçbir önem atfetmiyorum. Bu nedenle, aynaya gün içinde bakmamayı seçiyorum, yansıyan görüntü, bana kendimi başkasının gözünden görme şeklini hatırlatıyor ve bu düşünceye katlanamıyorum. Aynada gördüğüm beden, benim bilincimle uyumsuz. Bu gözler, bu yüz, bu kulaklar ve diğer her şey, benim bilincimle aramda kopuk ve bağ oluşturmak zor. Aynadaki yansımanın, özümle, gerçek benliğimle bir bağ olmadığını fark ediyorum; bu, sadece maddi dünyanın bir yansıması, gerçek olanın bir gölgesi. Ve bu yüzden, aynada gördüğüm şeyle barışmak yerine ondan kaçmayı seçiyorum. Çünkü benlik, yalnızca fiziksel bir görünüşten çok daha derin bir hakikati barındırıyor. Burada toplumun değer yargıları devreye giriyor ve bu yanılsama aynada, benim yorumumla tekrar ediyor; bu durum beni fazlasıyla rahatsız ediyor. Gerçeği arıyorsam, görüntünün yalnızca bir kopyası olması fikri beni daha da huzursuz ediyor. Aynada gördüğüm beden, tıpkı demirden yapılmış seri üretim bir karyola gibi, standart ve tekdüze bir arayüz. Şu an aynada gördüğüm insan, üzerinde eski ve solmuş bir fanila, polyester bir eşofman var. Daha yeni ve iyisini almıyorum; belki de daha fazlasını arzulamaya isteğim kalmadı. Elbiselerim basit ve mütevazı, herhangi bir anlam taşıyor gibi görünseler de aslında her biri bir hikâye barındırıyor. Bu görünüşte var olan tüm anlamlar, toplumsal dayatmaların ve yüzeysel değerlendirmelerin ötesine geçemiyor. Bu durum beni, aynanın temsil ettiği yanılsamaya daha da yabancılaştırıyor. Üzerimdeki kıyafetleri ve ayakkabıları, küçük bir seyyar tezgâhtan almıştım. Ücretini vermek üzere elimi cebime attığımda param yetmemişti ve bu yüzden satıcıya suluboya ile yaptığım bir resmimi vermeyi teklif ettim. Ama kabul etmedi. Yine de o an bu giysilerden vazgeçmek istemedim; bir başka yağlıboya resmi de ona hediye etmeyi önerdim. Yüzündeki tereddüt dolu ifadeyi bugün bile hatırlıyorum; belki o an sanatımla ilgili kuşkuları vardı ama resimlerden biri ilgisini çekmiş olacak ki teklifi kabul etti.

Elbisem üzerime giydiğimde, zayıflığımla kendimi bir elbise askısı gibi hissediyorum. Eski eşofmanım, bazı yerlerinde boya lekeleri ve geceleri uyuyakaldığımda üzerime düşen sigara izmaritinin yanıklarıyla dolu. Çoraplarım,

neredeyse bir karton kutu kadar sertleşmiş, tüm elastikiyetini kaybetmiş ve beni üşütmekte ısrarcılar. Geceleyin bu ev çok soğuk, ayaklarım titriyor. Bu yüzden bazı geceler çok yorgun olsam da uykuya dalmam zorlaşıyor.

Soğuk atölye, varoluşsal boşluğumun ve yaratıcılıkla ilgili yaşadığım iç çatışmanın somut bir yansıması haline geldi. Fiziksel soğukluk, içsel yalnızlığımı ve varoluşun anlamını sorgulama ihtiyacımı daha da güçlendiriyor.

Evimden ayrılıp projem ve mutfak ihtiyaçlarım için sokağa çıktım. Yolda yürürken aklımdan geçen sorular, sokaklardan daha kaygan bir zemine sürüklüyor beni. Hava soğuk; üzerimdeki kaban olmasına rağmen üşüyorum. Rüzgarlı bir hava var ve zaman zaman yerdeki çöpleri havaya savuruyor. Kış olmasına rağmen neredeyse bir haftadır kar yağmadı; önceden yağan karlar da havanın soğukluğundan erimeden etrafta küme küme duruyor. Bugün aydınlık sayılır, ama güneş bulutların arkasında saklanmış; havada ağır bulutlar sanki ertesi gün yağacak karı biriktiriyor. İki sokak geçip eksik olan ihtiyaçlarımın bazılarını bakkaldan almak üzere yola çıktım. Biraz ekmek, biraz patates ve önceden kavrulmuş eti kağıda sarıp, yanımda getirdiğim kanvas sırt çantama koydum ve ipini kolumdan geçirip sırtıma aldım. Sabahleyin hiçbir şey yememiştım; üstelik çok istememe rağmen kahve de içmemiştim. Bu yüzden evde ihtiyaç olabileceğinden 100 gram kadar kahve almayı gerekli buldum. Bakkal, kahvesini övmeden duramadı: “Güzel bir kahve, yeni geldi,” dedi. Evinde de bu kahveyi içtiğini eklemeyi ihmal etmedi. Bakkal, son derece karamsar bir bakış açısıyla, “İnsanların ekonomik durumu pek iyi değil. Mecbur kalmadıkça alışveriş yapmaktan kaçınıyorlar,” dedi. Müşterilerin azlığından ve mal satamamaktan dert yanarken, bana para ödeyemeyenlerin hesap defterine yazıldığını anlatıyordu. Bu sırada, yıllardır aynı dükkkanı işleten adamın hikayesini dinlemek de cabasıydı; babası bu bakkalı ona devretmiş, nesilden nesile bir miras gibi. Oğul, kütük gibi sağlam yapısıyla tanınmasına rağmen, evli ve çocuk sahibi olmanın ağırlığıyla bakkal işinin zorluklarını bir araya getirmiş. Parayı ödeyip oradan ayrılıp, nalbura uğradım; aylarca önce sipariş ettiğim malzemeleri teslim aldım.

Bakkaldan bir yiyecek almak ya da nalburdan bir kerpeten almak, yüzeyde sıradan eylemler gibi görünse de, bu olayların ardında çok daha derin bir deneyim yatıyor: kendimle bu mekanlar arasında gündelik yalnızlığı azaltmaya dair bir bağ. Basit ilişkilerin keyfi ve toplumsal işbirliğinin gücü, benim açımdan sorgulanması gereken naif bir mutluluk ve çelişki oluşturuyor. Bu

mekanlar, bizi sadece ihtiyacımız olanı almaya değil, aynı zamanda kendi varoluşsal ihtiyaçlarımızı gözden geçirmeye davet etmiyor mu? Sadeliğin keyfini hatırlatmıyor mu? Atölyeme dönüş yolunda, kahverengi ya da siyah giymiş insanlar arasında yürüdüm. Bu sırada zar zor yürüyen iki kişi gördüm; kimdi onlar? Hiç de tanıdık gelmediler. İnsanların yüzlerine baktıkça, orada gördüğüm yorgunluk, benimkinden ne kadar farklıydı? Arkasında gördüğüm iki kadının yüzü de esmerdi. Kıyafetleri yerel giysilerdi ve zamanları az gibi, hızlı hızlı hareket ediyorlardı. Sokağın başında tek başındaki adam; yalnız ve çantalı olarak birisini bekler gibiydi ama bir o kadar düşünceli gözlerini aşağıya doğru çevirerek bakıyordu. Belki o adamla bir bağ hissettim bakarken; kendim ile o adam arasında bir bağ vardı. Belki de tüm bu insanların hepsiyle yaşadığı trajediler bakımından ortaklıklar vardı. Hepsinin içinde, derinlerde bir ızdırap var; bu ızdırap beni kendi acılarıma doğru çekiyor.

Yine de buradayım, onların dışında; ovadaki kuzuları izleyen bir kartal gibi. Sessiz bir film sahnesinde, yalnızca izleyen. Bu anları düşünürken, benim algılayıcı olduğum bu dünyada varlıklar hakkında karar veren benim. Wagner'in "Tristan ve Isolde"sini hatırlıyorum. Ölümün içinden gelen bir isyan... Ölüm ve yaşam arasında bir denge. Bireyin yaşamının bir bilgi arayışı olarak değerlendirilebileceği ve bu yaşamın geçici bir armağan olduğu fikridir. Birey, başlangıçta hiçlikten gelir ve olumlu deneyimler elde eder. Ancak, bu olumlu deneyimlerin kaybı sonucunda tekrar hiçliğe döner. Böylece yaşam, anlamlı bir deneyim sunmasına rağmen, nihayetinde geçici ve hassas-kırılgan bir varoluş olarak ortaya çıkar (Schopenhauer, 2005:211).

Her adımım, geçmişte defalarca yaşanmış anların yankısı gibi geliyor; adeta zamanın bir kamerası gibi, ayaklarım bedenimin hareketlerini kaydediyor. Bu anlar, hayatımın labirentinde kaybolmuş, sanki her biri milyonlarca kez tekrar etmiş bir hikâyeyi takip ediyormuşum hissi veriyor. Bir Yunan heykeli gibi; idealize edilmiş ama insana ait olamayan bir soğuklukla donatılmış. Sokakta ilerledikçe gözlerim eski püskü dükkânlara takılıyor; bu mekânlar bir yaşam krizi yaşıyor olmalı. Onarımlar geçirmişler ama tam anlamıyla iyileşmemişler. Kırık camın gerisindeki belli belirsiz silüetler ve zayıf bir ışık huzmesi, yeniliğe dair en ufak bir umut bile barındırmıyordu. Elinde tütünülle, soğuk havaya aldırmadan dükkânının önünde duran esnaf, yaşamı sanki sürekli tekrar eden bir döngüye sıkışmış gibi. Duruşu, geçmişin ve geleceğin ağırlığını taşıırken her gün aynı ana hapsolmuş gibi. Alışveriş yapmaya gelenler var mı? Zorunluluk dışında, belki de kimse uğramıyor; insanlar, bu mekânın dışında kendi dünyalarının dönme

dolabına düşmüşler. Etrafındaki insanlar, nesneler... Hepsi aynı boşlukta, sanki zamanın içinde kaybolmuş, sıradan bir günün tekrarına mahkûm olmuş gibiler. Yoksa, kaybolmuş anların yankılarında mı sürüklenecekler? Belki de bütün bunlar sadece bir kurgu; belki ben de bu kurmacanın kaybolmuş bir hayaletiyim.

Atölyeme dönüş yolumda, karşımdaki en eski gri boyalı apartmanla buluşmak üzereyim. Siyahlaşmış, kirli gri tonlarındaki duvarlarıyla, insanlık dışı bir anıt gibi yükseliyor. Yaratıcısının izlerini taşısa da, sanki yaşamın hiçbir parçasına ait değil. Karanlık bir örtüyle çevrelenmiş, etrafındaki diğer evlerden tamamen ayırık, bu dünyayla olan bağlarını koparmış gibi. Pencereleleri bana bakıyor; ben de ona, sanki birbirimizi algılıyoruz. Bu bina, insanın varoluş çabasının insanlık dışı bir mimaride hapsolmuş bir sembolü gibi duruyor. Apartmanın etrafında derin bir sessizlik hakim. Etrafındaki çöpler sanki burayı yok saymış, görmezden geliyormuş gibi. İnsanlar önünden geçerken binayı göz ardı ediyor, ona hiçlik atfediyorlar; her köşesinde eski bir binanın kaçınılmaz acizliğinin hikâyesi gizli. Modernist mimarinin ruhsuz yapıları, demirci ustalarının el emeğiyle şekillenmiş hatıralarla çelişiyor. Kapıya bakıyorum; demirci ustalarının ellerinde hayat bulmuş, ama şimdi, emeğin kendisi bile yalnızlığa terk edilmiş gibi. Bu kapı, fark edilmedikçe, boş bir çaba olarak mı kalacak? İçimdeki sorgulama, bu kapının ardındaki gizemi daha da derinleştiriyor. Her köşe, her detay, hayatın kaçınılmaz yükünü taşıyor gibi. Bu mimari sadece bir yapı değil; zamanın, emeğin ve sessizliğe terk edilmenin bir yansıması.

Önünde durduğum apartmanın duvarına yansıyan silik gölgem, bir gezginin izleri gibi. Dış dünyada insanlığa dair tek belirgin iz, insan emeği; fakat bu iz de zamanın acımasız çarkları arasında yavaş yavaş silinmekte. Sıvaları dökülmüş, pencereleri islenmiş ve kireç tutmuş bu bina, bana bir kral mezarını anımsatıyor— zamanın ağırlığı altında ezilmiş, yok olmaya mahkûm bir anıt gibi. Bir zamanlar modernizmin işlevsel bir yapısı olarak hızla inşa edilmiş, eski müstakil evlerin üzerinde yükselip sokağa hükmetmiş. Şimdi ise yalnızca çirkin bir işgalci gibi duruyor, varlığıyla göze batan bir yığın. Bu bina, yükseliş ve çöküş, yaşam ve ölüm arasında sıkışıp kalmış. Geçmişteki ihtişamı ve günümüzdeki çürümüş haliyle, insan emeğinin ve yaşamın geçiciliğini, zamanla nasıl unutulup yok olduğunu gözler önüne seriyor. Görünmeyen bağların ve silinmiş izlerin arasında yolumuzu yitirdik mi? Belki de ben de bu yapının bir parçasıyım; zamanın ve mekânın soğuk kollarında hapsolmuş bir siluet. İçimdeki karmaşa, apartmanın hikâyesiyle iç içe geçmiş durumda. Geçmişle şimdi arasındaki ince bir ipte yürürken, her adımda bu varoluşun anlamını arıyorum. Tam o

anda sokaktan eski bir araç geçiyor; solgun renkleriyle, geçmişin bir hatırası gibi hızla yanımdan süzülüyor. Şoförü, yanan sigarasını camdan dışarı atıyor. Araç için kendi kendime “Bir benzin düşmanı,” diye mırıldanıyorum. Ancak bu neyin temsili? Sürekli tüketen, hareketli ama etrafına kir saçan, tasarımıyla bir dönemin özelliklerini yansıtan bu araç, bir zamanlar kent pazarına alışverişe gelen insanları arka kasasında taşırdı. Şimdi ise eski işlevini yitirmiş, neredeyse ne zaman yeniden kullanılacağını bekleyen, tamir edilip eski günlerine dönme arzusuyla dolu bir yığın metal gibi duruyor. Eski ve yıpranmış bu araç, tıpkı bu sokaklar, bu apartman ve belki de ben... Zamanın aşındırdığı birer nesne değil miyiz? Her biri, geçmişin izlerini taşıırken, geleceğin belirsizliğinde kaybolmuş durumda.

Apartmanın kapısının yanından geçip giriş koridoruna yöneldiğim anda, ayağım karaya oturmuş bir gemi gibi duran kırık yer kaplamasına takılıyor. Bir an durup sendeleyerek denge arıyorum. Sol elim, siyah demir kapının buz gibi soğukluğuna yaslanıyor; parmak uçlarım, ustaca dövülmüş metalin sert hatlarını hissediyor. Parmak izlerimi demirde bırakıyorum. Zamanın aşındıramadığı bu kapı, varlığımı hissedebilir mi? Soğuk ve duyarsız demir, benden çok daha kalıcı. Bu düşünceler arasında, demirin soğuk huzuru kıskanılacak bir şey gibi geliyor; farkında bile olmadığı dinginlik, onun doğasının bir parçası. Kapıda bıraktığım izler ise, düşüncelerim gibi geçici ve kırılgan—sadece ben fark edene kadar var olacak. Demirin kalıcılığında kaybolmuş gibiyim. Belki de asıl mesele, varlığımın bu soğuk metalin yanında ne kadar anlamlı olduğu. Bir anlığına, demirin ardında gizli bir hayat olup olmadığını merak ediyorum. Belki de bu sessizlik, hayatın kaotik gürültüsünden bir kaçışın simgesi. Gri kapının ötesinde sıcak bir dünya mı var, yoksa sadece zamanın soğuk pençesi mi bekliyor? Varlığım bu kapının ardındaki dünyayla birleşebilir mi? Kapının dayanıklılığına karşılık, ben yalnızca bir geçiş anıyım; o ise sonsuz bir bekleyişin simgesi olarak orada duracak. İçeri girmeye hazırlanırken, elimdeki izi gözlemliyorum. Bu basit temas, varlığımı biçimlendiriyor mu? Kapıdan geçerken, sadece fiziksel bir sınırı aşmıyorum; bilinmeyene adım atıyorum. Herkesin uzak durduğu bu yapıya ben yakınlık duyuyorum; belki de bu, hiç bilmediğim bir “içeriye” açılan bir kapı. Bu kapı, daha önce hiç hissetmediğim bir deneyime açılıyor. Kaygıyla birlikte merak içindeyim; terkedilmiş bu alan, canlılığını yitirmiş gibi görünüyor.

Merdivenlere doğru ilerliyorum. Beton basamakların ortaları, üzerlerinden geçen insanların ayak izleriyle aşınmış. Her adımda geçmişin ağırlığını

hissediyorum; bu izler, bir zamanlar burada yaşayanların sessiz yankıları gibi. Basamaklarda yankılanan her adım, kaybolmuş hikâyelerin izini sürüyor; unutulmuş yaşamların anılarına dokunuyorum. Kaygı ve merak iç içe geçmiş durumda. Bu soğuk, terkedilmiş mekânda bir zamanlar var olan yaşamları keşfetmek istiyorum. Her adımım, beni hem geçmişe hem de belirsiz bir geleceğe taşıyor. Bu merdivenler, zamanın iç içe geçtiği bir kesişim noktasında duruyor. Her iz, bir hafıza kırıntısı; bir zamanlar bu yapıda yaşayan hayatların yankısı.

Basamaklardan birer birer, tedirgin adımlarla yukarı doğru çıktım. Bu görüntüyü zihnimde yavaş yavaş yakınlılaştırarak tamamen içselleştirmem gerektiğini hissediyordum. Her adımda, sanki özgürlüğü yeniden kazanıp beni terk eden bir şeyler vardı; her biri ürkek uçuşlarında cam levha sınırını geçip uzaklaşıyorlardı. Merdivenlerden çıkarken, sonsuz gibi uzayıp giden apartman koridorlarına bakmamak için kendimi zorluyordum. Ama yine de gözlerim, merakla koridordaki apartman dairelerinin kapılarına kayıyordu.

Daire kapılarının tamamen kapalı olmasını umarak alt kattaki koridora yöneldim. Apartman boşluğunun tavanından gelen zayıf ışığın neredeyse hiçbir yerden ışık gelmiyordu. Apartmanın güney yönündeki odaya doğru ilerledim. Duvardaki sıvalar tamamen eskimiş; çoğu yer tozlu ya da isli, bazı yerleri dökülmüş; alttan beton ve tuğlalar görünüyor. Bu eski duvar, nefis yeşili bir renge boyanmış, ama artık tozlu ve kirli bir görünüm almış. Yürürken arkadaki kapılara bakmadan ilerliyorum; sanki kapılardan birinin aniden açılacakmış gibi bir tedbir var içimde.

İçeri girmeye hazırlanırken apartman dairesinin kapısına yöneliyorum. Kapı on santimetre kadar aralık kalmış. Sağ elimle, içeride birinin olabileceği düşüncesiyle tedirgin bir şekilde kapıyı açıyorum. Daireye adım attığımda dikkatle etrafı incelemeye başlıyorum. Girişle birlikte doğrudan salona girmiş oluyorum. Küçük bir daire; bir odası, bir mutfığı ve bir banyosu var. İnsanlar burada mutlu olmuşlar mıydı? Apartmandaki diğer daireler gibi, bu da felaket deprem sonucu kullanılmaz hale gelmiş ve insanların burayı terk etmesine neden olmuş. Şehirdeki çoğu hasarlı bina gibi, burası da ne yıkılabilmiş ne de güvenli bir şekilde yaşanabilir durumda. Sol taraftaki odanın kapısından loş bir ışık süzülüyor ve odanın içine yayılıyor. Bu daire, insan sesleri ve geçmişin yankılarıyla dolu. Her köşe bir anıyı saklıyor; her çatlak bir hikâyeyi anlatıyor. Burası, insanın yalnızlığını ve dayanıklılığını sorguladığı bir yer. Bu loş ışıkta,

insanlığın sesini hayal etmek için çabalıyorum. Sessizlikte ürkererek irkiliyorum. Dairenin içinde, atölyemdeki sandalyelere benzeyen kırık bir sandalye ve birkaç yerinden çıkmış perde görüyorum. Bu eşyalar, burada bir zamanlar yaşamış olan insanların kurtarabildikleri eşyaların artakalanları. Salona benzeyen oda, kül rengiyle çevrelenmiş ve yerinden çıkan priz, duvarla olan bağını her an kesecekmiş gibi bağısız. Küçük odaya doğru adım atarken, kendimden bir şeyler bulma umuduyla yürüyorum. Son derece monoton ve işlevsel imal edilmiş bu evler, gri betonlarıyla övünürken ruhsuz ve kasvetli bir hava yayıyor; pencereleri ise küçük, içe kapanık birer göz gibi. Doğal ışık, bu pencerelerden süzülerek odayı aydınlatsa da, evde hâlâ geçmişin izleri var. Bu izler, burada yaşamış olan insanların anılarına dokunan, zamanın derinliklerinde kaybolmuş bir canlılık hissi taşıyor. Bu sessizlikte, insanın varoluşunu sorguladığı, hatıralarının ağırlığını taşıdığı bir alan oluşuyor.

Muhtemelen çocuğun kaldığı odadayım. Duvara bantlarla tutturulmuş, pastel boya ile yapılmış, zamanın yorgunluğundan hem tozlanmış hem de sararmış çocuk resimleri asılı duruyor. Bu resimler, sanki bir ortaokul öğrencisinin elinden çıkmış gibi. Bacası tüten bir ev, elinde top tutan bir çocuk ve büyük bir adamla bir kadının tasvir edildiği bu çizimler, sadece renkli birer resim olmanın ötesinde; çocuğun yüzündeki gülümseme, onun neşesini ve bu resmi yaparken duyduğu mutluluğu yansıtıyor. Resmi yapan çocuk, muhtemelen anne ve babasını resmetmiş. Salonda, annesi ve babası da burada kalıyordu. Merakla banyoya giriyorum; en fazla iki metreye üç metre, yani oldukça küçük bir banyo. Seramiklerden düşen ve çatlayanlar var. Tavanın boyası nemden dökülmüş. Her köşe, geçmişin izlerini taşıyor. Bu daire, kaybolmuş yaşamların ve unutulmuş anıların yankılandığı bir yer. Artık bu alan beni boğmaya başlıyor. Gözlerim pencereden dışarı kayıyor; hayat, burayı çoktan terk etmiş, geri dönmek üzere. Bir an önce kendimi dışarı atmak istiyorum.

Merdivenlere tırmanırken, güvercinlerin seslerini duyuyorum; sesimi duyan kuşlar, ürkekçe kanat çırparak çatıya doğru havalanıyorlar. O merdivenler, tıpkı Sandro Botticelli'nin Rönesans dönemine ait Mistik Doğum adlı başyapıtındaki melekler gibi, bir zamanlar yukarıya doğru süzülen hayatları taşıyor. Güvercinler, meleklerin yerini almış; gökyüzünde süzülüp duruyorlar, özgürlüklerinin tadını çıkarıyorlar. Ve aklımda düşünceler; insanlar bu dünyada, sanatçıların yükselişlerini az görüp, düşüşlerini iyi hatırlar. Onların kanat çırpışları, içimdeki uçma arzusunu hatırlatıyor; köklerimin derinliklerinde hapsolmuşken, bu dar alanlarda dolaniyorum. Her bir merdiven basamağı, yavaşça aşağıya

doğru çeken bir ağırlık gibi; içimdeki kaygıyla birleşiyor ve beni bir basamak yukarıya gitmem için zorluyor. Gökyüzüne yükselme arzusu ile, her adımda daha da derinleşen apartman avlusundan o kadar uzaklaşıyorum. Başımı yukarı kaldırdığımda, kırılmış bir camdan gökyüzünün küçük bir parçasını görüyorum. Güvercinlerin kanatları, gökyüzünde grileşen bulutun engellediği güneş ışığını süzüyor. Bu güvercinler, meleklerden farklı olarak cehennemlerinden kaçmaya çalışıyor gibiler. Onların sınırları yalnızca gökyüzü!

Botticelli'nin melekleri, gökyüzünde zarifçe süzülürken, varoluşun o kutsal yükselişini temsil ediyor. Oysa ben, bu dünyada kanatlarımın yetersizliğiyle yüzleşiyorum. Düşüşlerimin her biri, güvercinlerin süzülüşüne karşın bir ağırlık, bir yenilgi hissi yaratıyor. Güvercinlerin havada bıraktığı tüyler, ağır ağır yere düşerken, benim varoluşumun ağırlığı demir gibi yere çakılıyor. Apartmanın dar koridorlarında sıkışmış, bu hayalleri kurarken, Güvercinlerin en muhteşem yanının, istedikleri an bulundukları yerleri terk etme özgürlüğüne sahip olmaları olduğunu düşünüyorum.

Ben, insanoğlunun bir bireyi olarak, insanoğlunun bütün trajedisini ve acılarını bilincimde, yaşıyorum. Oysa diğer canlılar böyle mi? eylemsizliklerinin en büyük eylemliliğinde, yok olmaya, en doğrusu kendi inorganik mutlu dünyama dönmeye hazır mıyım? Tamamen informal bir dünyada, informal bir zeminin içinde varlığımı kaybetmek istiyorum. O halde ben, sıçramayı seçiyorum! Bu sıçrama nereye olacak? Yükseliş mi, düşüş mü?

Daireden çıkıp yukarı doğru merdivenleri hızla çıkıyorum; dar ve tozlu basamaklar. Her bir adımda, bilinmez bir tedirginlik zihnimde kaygılara yol açıyor. Çatıya çıkan merdivene geçtiğimde, baktığım perspektif başka bir boyut alıyor. İçimdeki merak, tedirgin bilinmezlikle birleşiyor; bu bilgi, geçmişin yükü ve geleceğin belirsizliğiyle iç içe geçmiş durumda. Yükseklerde, sessizlik içinde kaybolmuş bir anı gibi, içimdeki karmaşayı izliyorum. Çatı katına çıkan merdivenin sonunda, çoğu güvercin ürkeren aceleyle kırık pencereden uçup gidiyor. Burası adeta bir güvercin barınağı; keskin bir koku havayı sarıyor. Etrafta dağılmış güvercin yuvaları, kırık kabuklar ve çatının zemininde halı gibi serilmiş güvercin tüyleri var. Kaçar gibi aşağıya iniyorum; ağır hasarlı apartmandan hızlıca uzaklaşıyorum.

Evime, geri döner dönmez, apartmanda hissettiğim yalnızlığın son derece sarsıcı olduğunu düşünerek irkildim; neredeyse bir korku sarmalına kapıldım

ve soğuk mezarımdan hiç çıkmamış gibi bir hisse büründüm. Düşüncelerimin kaynağını anlayabilmek için desen kâğıtlarına mekânı ve aklımda kalanları uzun süre çizdim. Çizdiklerim nedense hep aynı öykü gibiydi. Hep, beni taşıyamayan halatlara ek bir destek koymayı düşünüyordum ve bunu çizerken aynı noktada buluşuyordum. Desenlerim, sürekli aynı çözüm noktasında kesişiyordu. Bedenimle ve bilincimle bir yere sıçramalı ve burayı terk etmeliyim. Bu maddesel bir performans! Fakat idealist bir sonuçla kendi içimde buluşup, görevimi başarmamı sağlayacak. Bu dünya gerçekliğinden kopup gitmek midir? Bunu düşünürken irkildim ve soğuk evimle atölyem arasındaki mekânla tekrar yüzleştim. Yabancılaştığım bu mekânda, kendimden atılmışlık hissiyle, bilginin çokluğu ve getirdiği ağır sorumluluklar arasında kaybolmuş gibiyim. Rüyalarım, inandığım değerlere çarptığım engellerle dolu; doğumumun anlamı belirsizleşiyor, sanki hiçbir şeyin önemi kalmamış gibi hissediyorum. Prangalarım beni daha da bağlarken, ruhum bu bedene sıkışmış durumda. Aynada gördüğüm ben, sanki her seferinde yabancı bir adamın yansımasıdır.

Saat 14.00

Bu düşünceler arasında kendimle baş başa kalmıştım. Dahası, bedenimi, açlığımı ve her şeyi unutmuştum. Kendime, gelişimin en yoğun anlarından birindeydim; üç metreye üç metre karelik odamda. Nasıl da sıçramıştım bu duyguya; nasıl da dönüşmüştüm. Düşünürken zamanın nasıl geçtiğini fark etmemişim. Zaman ilerledikçe, projeme dönmem gerektiği aklıma geldi.

Projeme geri döndüğümde, vaktin geçmekte olduğunu hissettim. Buralar ya da oralar, ne fark eder? Oralarda yabancılaşma daha da derinleşecekti; belki daha yalnız, belki daha iyi yaşayacaktım. Ama sonuçta, atılmışlığım ile yüzleşmekten kaçamayacaktım.

Saat: 14. 30

Atölyem, projemi yaptığım odamın duvarları siyah-beyaz resimlerle kaplı; kâğıtlara tek renk basılmış heykel fotoğrafları ve politik söylemlerle dolup taşıyor. Bu resimler, asla adapte olamadığım bir dünyaya ait fragmanlar. Etrafımdaki her şeyi özenle kesip bir arşiv oluşturdum; iki yıllık bir çalışmanın sonucunda, tüm duvarları kaplayacak kadar fotoğraf biriktirip çizimler yaptım. Burada gördüğüm yüzler, neredeyse cehennemden gelen hayaletler gibi; çoğu, beni izliyormuş gibi hissediyorum ve neredeyse dört bir yanımla sarıyorlar. Bu

resimler, asla inanmadığım insanlık uydurmalarını temsil ediyor. Renksiz gri baskılar ve renkli baskılar, içlerinde boş ve anlamsız hikayeler barındırıyor. Etrafımı kuşatan bu kalabalık, ayrıklığımı daha da derinleştiriyor. Her resim, ruhumun derinliklerinde yankılanan bir boşluk; her çizim, yüreğimin yalnızlığını artırıyor. Görmek istemediğim ama asla kaçamayacağım bu görüntüler, yalnızca kendimin yankılarını hatırlatıyor. Sanat, burada bir kaçış mı, yoksa daha derin bir tuzağın içine düşüş mü? Sıfırdan inşa ettiğim bu sanal evren, yine de gerçekliğimden kaçmama izin vermiyor.

İşte, aylardır titizlikle üzerinde çalıştığım projem: Beni gökyüzüne, sınırlarını tahmin edemediğim bir yere fırlatacak, yerden iki metre yüksekte asılı duran esnek yaylarla desteklenen bir uçuş koltuğu. Bu koltuk, tavana bağlı lastikli halatlarla sabitlenmiş olup, aerodinamik tasarıma sahip yaylar yüksek bir ücretle temin edildi. Projenin temel yapı taşlarından biri olan bu yaylar, gerilme kuvveti ve elastikiyet özellikleriyle beni yukarıya doğru itmek için tasarlandı. Mekâna hoşça kal demeye hazırım; bu, bir dönüm noktası. Bu projenin en kritik materyali, sapanadaki taş; yani ben! Canlı bir adamı taşıyacak bir sapan için tüm hesaplamalarımı yaptım. Ağırlık merkezimi optimize ederek bu sıçramayı en verimli şekilde gerçekleştirmeyi planlıyorum. Belki de bir mermi gibi, bu dünyadan bilinmeyen bir evrene doğru çıkıp gideceğim.

Bu an, yalnızca bilicimin bireyselliğine ait bir an! Zamanın durduğu, fiziksel sınırların ötesine geçme arzusuyla doluyum. Her şey, yer çekiminin ve elastik kuvvetlerin dansında birleşiyor. Düşüncelerim, projenin teknik detayları ve sonucuna yönelik heyecanla ayağa kalkıyor.

Sessiz Rüzgar 2

Derinliği tepeden gözlüyordu,

Etrafı saran sessizlikle;

Rüzgârın fısıltıları,

Kayıp zamanların yankısı,

evrende kaybolmuş yıldızlar gibi.

İçinde fışkıran düşünceler,

Hüznün ve yalnızlığın gölgesinde,

Nerede bir aynanın nesnesine düşebilirdi?

Lakin aksi çoktan yitip gitmiş,

bir toz bulutu gibi.

İstemişti gitmek ve arkasında *aksini* bırakmak,
Aynadaki yabancıyla vedalaşarak,
Düşlerin ardında gizli kalan,
Gözle görünmeyen bir acıyla;
Toprak donmuş, yapraklarla örtülmüştü,
İçinde saklı bir hüznle;
Zaman, varlığın yükünü taşıırken ağırlaşıyordu,
Kendi yansıması kaybedilmişken,
Ah, kendisi de kaybolmuş,
Sonsuz boşlukta kaybolmuş,
bir duman bulutu gibi.

Merkezi hayal etti durmadan,
Bilinçte yankılanan seslerle;
Kartallar gibi rüzgârın kucağından inip,
Dalarak derinliklere,
Her bir tüyünde, rüzgârın soluğu,
Bir çığlık gibi yükselirken,
ve ruhunun en derin köşelerinde,
Hüznün melodisi yankılanıyor,
bir nağme gibi.

Kayıp hayallerin peşinde,
Kayıp hayallerin peşinde,
Yine de ileriye bakarak,
Hayatın sunduğu sonsuz labirentte,
Bilinmeyen kollarında kaybolarak.
Kendisi, bir kayık gibi savruluyor,
aksinin okyanusunda batarken,

*Ama sıçrama arzusu, bir şafak çiçeği gibi filizleniyor,
Gölgenin ardında açan umut dolu tomurcuklar gibi*

...

Saat 14. 50

Bu anlıkta geçirdiğim son dakikalar, adeta bir sonsuzluğun kıyısında duruyor. Sıçrama saatime yaklaşırken, çevremdeki gölgeler, yaşamın yüküyle dolup taşan anılarımın yansıması gibi üzerime çöküyor; sanki sis içinde kaybolmuş bir dünyanın kollarında sıkışıp kalmışım. Bu anlar, yolda olacak bir öğrenme deneyimi; her an, uykudan uyanmış bir sabah aydınlığı içinde, yeni bir başlangıcı müjdeliyor. İçimde yankılanan müzik, epik bir melodi gibi yükseliyor ve etrafımı parlatan bir ışık gibi, yaşamın sıradan her gün tekrar edişinde kendine özgü bir melodi oluşturuyor. Her zorluk, derin bir okyanusa dalmanın cesareti; bir cesaret göstergesi ve yolda geçirilecek serüvenin heyecanı. Sıçrama, yalnızca bir yer değiştirme değil; bu yolculuk, ruhumun derinliklerini keşfetme çabası! Kalp ve aklın ötesine geçmek, ne büyük bir serüven... Nietzsche'nin dediği gibi, "Kim kendisiyle savaşırsa, gerçek bir sanatçı olabilir belki de." Bu, kendimle bir dans, bir meydan okuma. Kendi özümle dair bir sanat performansı sergiliyorum; elbette kimse izlemese de! Rüzgârın sesli söylediği şarkıyı içten duyuyorum – ya da en azından öyle umuyorum. Bir müzik parçasının ritmiyle, enstrümanın doğasıyla dans eder gibi, varlığımın her hücresinde hayatın melodisine uyum sağlıyorum.

Ve işte o an, yaşamın en derin özünü hissediyorum; kalbimin atışı, evrenin kalp atışlarıyla bir bütün oluyor. Bu an, hayatın müzikal akışında kaybolmak; evrensel bir melodi içinde var olmanın hazzını yaşamak, en azından kulağa etkileyici geliyor.

Saat 14. 59

Bu dünyaya geldiğim gibi, saf bir bedenle, yeni mekânıma adım atmalıyım. Banyoya girdiğimde, içimi kaplayan bir üşüme hissi beni sarıyor; sanki kolumdaki tüyler ayaklanmış gibi. Duşa girdim. Çeşmeden akan su ılık, ama banyonun içi hâlâ soğuk. Yine de kalabildiğim kadar uzun kalmaya çalışıyorum. Yıkanırken, başımı duvardaki fayansa dayayıp bir süre suyun altında kaldım. Bu an, içsel bir huzur arayışında kaybolduğum bir düşünce denizine dönüşüyor. Su damlaları bedenimi üşütüyor; geçmişin ağırlığını üzerimden akıtan birer damla gibi hissediyorum.

Kurulandıktan sonra, dünyaya geldiğim gibi kalmayı arzuluyorum ama giysilerim olmadan ne kadar savunmasız olduğumu fark ediyorum. Pencereleleri olan odamın içindeki ikinci mekân, kendisi bir küp; eni, boyu ve yüksekliğı üçer metre. Mekân, yere koyduğum aydınlatmalara yansıyan nesne gölgeleriyle dolu; sanki aparatımı aşağıdan bir şemsiye gibi koruyarak aydınlatıyor. Aparatım, anıtsal bir heykel gibi parıldıyor; yüzeyindeki yansımalar ise kırılğan ve belirsiz. Görsel karmaşa, içimdeki endişeyi artırıyor. Performansıma dair her şeyi tamamladım; ipi çekmemle birlikte lastik yaylar, tüm enerjisini koltuğun itme kuvvetine aktaracak. Ellerim titriyor, ama mekanizmanın her detayını özenle kontrol ediyorum. Bedenim, yaşayacağı belki de en büyük ilk ve son deneyime hazırlanıyor. Sonsuz gökyüzüne doğru yükselirken, acaba neler düşüneceğim? Rüzgâr, beni kucaklayarak geçen zamanın katı cenderesini kırıyor. Bu an, evrenin sınırlarını aşmak üzere bir kapının aralandığı an gibi. İçimdeki heyecan, üzerine sürekli benzin dökülen bir ateş gibi büyüyor.

Yeni mekânıma köprü olacak ahşap sandalyeye hemen aparatın altında yerleştim. Kalbimdeki ritim yükseliyor. O an, hayatımın bu dönüm noktasında her şeyin bir araya geldiğı hissi içimi sarıyor. Artık geri dönüş yok; yalnızca uçuşun ve burayı terk etmenin eşliğindeyim.

Odanın içindeki gün ışığı, ortamı yavaşça aydınlatsa da, bu ışık halojen lambalardan daha belirgin değıl. Dışarıdan geçen silüetler, karlı camda bulanıklaşan sokak lambalarının loş ışığında belirip kayboluyor. Paltoları üzerlerine dolanmış, başları derinlere gömülmüş insanlar, kar fırtınasının ortasında savrulan yavru hayvanlar gibi. İnsanların ağızlarından giren soğuk hava içlerini dolduracak gibi, ağızlarını öyle sıkı kapamışlar ki çeneleri kilitlenmiş gibi duruyor. Rüzgâr, pencereleri dövüyor; ama bu kırçıl ve karsız soğuk hissi, ruhumdaki son kıvılcımları söndürmeye çalışıyor. Işık, bu küçük mekânda tutsak kalmış, soluk bir nefes gibi titriyor. Hesaplamalarıma rağmen, salıncağın nasıl bir tepki vereceğinden hâlâ emin değılim. Salınacak beni ne kadar uzağı taşıyabilecek? Yoksa tam yerleşmeden mi fırlatacak? İpi çektiğimde performansın başlayacağına dair yoğun tereddütler yaşıyorum. Her şeyin mükemmel olması gerektiğini düşünüyorum, ama içimde bir korku var; bir adım atmak, bilinmeyene doğru bir yolculuğı çıkmak gibi.

Bir an için derin birkaç nefes alıyorum. Zihnimdeki sesler arasında, hayallerim ve korkularım arasında gidip geliyorum. Belki de hayatın ta kendisi işte bu anlarda şekil alıyor; belirsizlikte, sallantıda, risk almakta. Zaman

duruyor ve ben, o anın ağırlığı altında karar vermeye çalışıyorum. Sandalyeye çıkıp aparata ulaşmalıyım ama hâlâ içimde bir endişe var. Tekrar gözlerimle kontrol ediyorum: lastikler ve yaylar yeterince gergin mi? Eğer yeterince gergin değillerse, bu bir sorun teşkil edecektir. Tekrar ve tekrar kontrol ediyorum. Bütün kontrollerimi tamamlamış olsam da, içimde paranoyakça bir düşünceyle, sanki bir şeyleri eksik yapmışım gibi... Bu sandalye, çocukluğumda izlediğim sinema filmlerindeki gibi ansızın ikiye ayrılırsa? Önce sandalyeye çıkıyorum. Sandalye hiç dengeli değil; oradan dikkatlice aparata geçmem gerekiyor. Ahşap sandalye belki kırılmayacak ama hareketimle hafif sesler çıkarıyor. Büyük bir dikkatle denge kurarak sesler eşliğinde aparatıma çıktım. Önce sağ ayağımı bastım, ardından tuval kumaşlarıyla hazırladığım salıncağa oturdum. Sallantısıyla her an lastiğin gücüyle boşalıp fırlayacak gibi duran bu salıncak, güvenli bir yerden çok daha güvensiz ve trajik görünüyor. Şu an tam olarak bir sirk maymunu gibi hissediyorum!

Cihaz, her nefes alışımında gıcırdarken, eski bir at arabasının kırılmak üzereyken çıkardığı inlemeleri hatırlatıyordu. Bu gıcırta, kuyunun derinliklerinde yankılanan, bitmeyen bir yaşam çılgılığı gibiydi. Lastiklerin gerilirken çıkardığı ses, en son limitine ulaşmış bir gerginliğin yankısıydı. Ev, bu anın gerginliğini hissediyor ve benimle birlikte nefesini tutuyor gibiydi. Her gıcırta, içimde derin bir boşluk yaratıyor, büyük bir performansın öncesinde çalan idam mangasının davulları gibi patlıyordu.

Avucumdaki çizgilere gözüm takılıyor; belki de bu çizgilerin en uzununu hayatımın birer durağıydı ve ben şu an yeni bir durağa doğru hızla ilerliyordum. Gözlerimi kapatıp derin bir nefes aldım. Ve sonra... hiçbir şey olmadı. Bir an için rahatladım ama hemen ardından aklıma bir soru takıldı: Bu sessizlik mi daha korkutucuydu, yoksa yaşanacak olanlar mı? Aparata bütün ağırlığımı verip, mekanizmanın ipi çekmeden çalışmasını engellemek üzere hazırlık yaptım. İpi çektiğimde, lastiklerin boşanma sesi, zincirlerinden kopan bir aslan sürüsünün tek bir silah sesiyle fırlayıp öne doğru koşması gibi bütün gerginliği boşalttı. Sıçrayan salıncağımla birlikte zaman, uzayıp giden bir melodi gibi akıyor, içimdeki heyecan durmadan büyüyordu. Ses, korkutucu bir yankıyla havada dalgalanırken, içimdeki korku ve heyecanın tüm yükünü sırtımdan atarken, çığın dağlardan aşağıya dökülürken büyümesi gibi çevremdeki her şeyi etkisi altına aldı. Bu mekânı terk ederken, belki de yolumda beni bekleyen bilinmeyen yolun çağrısını duyuyorum; her yeni başlangıç, geçmişin yankılarına sahip olsa da ruhumda yeni deneyim cesareti var. Hedefini bulan

bir mızrağın keskinliğindeydim. Sert bir ivmeyle tavana çarptım; tavan, odamı kuşatan ağırlığı büyük bir gürültüyle kırıldı. Kendimi dışarıda buldum. Engel tanımadan, biraz yavaşlamama rağmen hızla ve engelsizce, döne döne yükseliyorum. Türk şamanının belirsiz yankılanan sesleri kulaklarımda; davul ve zurna ezgileri içimde. Zamanın akışı hızlanmış, döngüsel bir hareketin içinde süzülüyordum. Her an, beni farklı bir gerçekliğe taşıyor; rüzgâr, içimdeki tutkuyu besliyordu. Geçmişin ontolojik karanlık yükü üzerimdeyken, ışığın içinde bir arınma sürecine girmiştım. Boşluğun hiçlik alanında yeni bir algı boyuta adım atıyordum. Gökyüzüne yükselirken, bilincim sınırlarına yaklaşıyordu; her irade hamlesi, beni hakikatin derinliklerine daha da yaklaştırıyordu. Yükselişimin nihayetinde, gökyüzünde bir varlık hali olarak askıda kaldım ve gözlerim kapanırken, varoluşun dinginliğine teslim oluyordum. Zihnim ve bedenim bir ortak bir anlatı oluşturuyor; ellerim özgürlüğe ulaşma çabasıyla genişliyor, parmaklarım zihinsel kaosun bir yansıması olarak titreşiyordu. Zaman, yalnızca algısal bir yapıydı; yaşam, bilinç akışında devinen bir fenomen gibi önümde akıyordu. Bu an, varoluşun absürtlüğüyle yüzleştiğim bir kavşak noktasıydı; belirsizlik ve kaos iç içe geçiyordu.

Sonra aydınlık ve karanlık arasındaki diyalektik bir duruma çekildim. Salt bir hiçlik... saf bir varlık... O anın içinde özdeşleşiyordum; o an bendim. Bu, varlığımın ontolojik anlamını sorguladığım ve derin bir sükûnet bulduğum bir andı. Varlık ve hiçliğin gerilimindeki bu dengeyi derinden hissediyordum; ikisi de benim öznelliğimin ayrılmaz bir parçasıydı. Zaman ve mekânın ötesinde, içimde yankılanan bir içsel harmoni ile sürüklenirken zihnimde Türk şaman dedesi şarkılar mırıldanmaya devam ediyordu.

Saat 14: 58

Ev sahibi: gürültüyü duyduğumda, resim atölyemin her yanı toz ve toprak içindeydi. Ortam, gri ve kahverengi tonlarıyla adeta bir savaş manzarası gibiydi. Büyük çarpmanın etkisiyle, atölyenin yekpare odasının tavanı parçalanmış; çatlaklardan süzülen ışık, kırık bir camın üzerinde parlayarak yerlerdeki tozları aydınlatıyordu. Yukarıya doğru, çatıyı delip geçen bir nesnenin izleri görünüyordu. Ancak böyle bir çarpışma, yekpare odanın çatısını kırabilecek nitelikteydi. Odanın merkezinde, yerde yatan kiracım ressamı gördüm; bedeninden kan çekilmiş gibi grileşmiş bedeni, bir ceset kadar sakindi. Gözlüğü kırılmış, yüzü kesiklerle doluydu. Gözlüğünü basit bir lastikle başına bağlamıştı.

Ancak hemen hasta kalbine elimi koydum ve nabzını kontrol ederek titreşimi hissettim. Yaşıyordu. İnsan, ölüm düşüncesiyle yüzleşirken neden gözlük takma gereği duyar ki?

Uzun süredir yalnız yaşadığını biliyordum; resimlerini satarak geçiniyordu. İsteddiği gibi sanatı yapamamaktan ve eserlerinin yeterince anlaşılmadığından sıkça bahsediyordu. Ona göre, “Bu toplum yalnızca alışkanlıklara sanat dediği için sanat özgünleşemiyordu.” Ancak onun sorunları bunlarla sınırlı değildi. İrade, onun en büyük sorgulamasıydı; bedeninin sınırlarını aşmayı arzulayan bir ruh, onu içinden boğuyordu. Dünyaya gelmek ve bu bedene sıkışıp kalmaktan dem vuruyordu. Buna ancak sanat aktarımı ile özgürleşen bir ruhla ulaşılabileceğini söylüyordu.

Bu düşüncelerle yaptığı soyut resimlerin, her biri anlayamadığım bir deneme ve yeniliğe dair gibiydi. Resimlerindeki Renklerin yoğun ve dramatik kullanımı sanki içsel çalkantılarının görsel bir tezahürüydü; belki de bu tuhaf alet, gözlerinin derinliklerinde yatan karmaşayı açığa çıkaran bir delilik aracıydı.

Bu çabanın ardındaki derin amacı anladım; sanatını korumak için gösterdiği cesaret, varoluşun karanlık dehlizlerinde keşif yapma arzusunu simgeliyordu. Atölyesinde dolaşmayı sürdürdüm; sanki o, yaşamın kaosunun içinde bir sıçrayış yapmış ve evrene katılmayı istemişti.

Dışarı çıkıp bir doktor çağırmak üzere apartman kapısına yöneldiğimde saat 15:00’ti. Saatin tik takları, yaşam ve ölüm arasında gidip gelen düşüncelerimi yankılanıyordu. Hastaneye göre, Kafatası çatlamış; bu, bir başkaldırı ve yıkımın görsel yansımasıydı. Ameliyatta boydan boya kesilen göğüs kemiği, gövdesinden dışarı fışkırmıştı. İyileşecek dediler. O hala bizimleydi. Buradaydı!

KAYNAKÇA

- A. Schopenhauer (2005) İsteme ve Tasarım olarak Dünya, Biblos Kitabevi Bursa
- A. Camus (1990) Başkaldıran İnsan, Verso Yayıncılık, Ankara
- W.T. Jones (2006) Klasik Düşünce Batı Felsefesi Cilt 1 Paradigma yayınları, Çev; H. Hünler, İstanbul
- A.O. Gündoğan (2007) Bergson, Say Yayınları, İstanbul.
- M. Heidegger (2013) Düşünmek Ne Demektir, Paradigma Yayınları, 2.Baskı İstanbul
- Atalay, M. C., Kanat, S., & Diğler, M., (2015). İlya Kabakov 'Un 'The Man Who

Flew Into Space His Apartment ” Adlı Yerleřtirmesinin (Enstalasyon)Paradoks
Unsurları . İnönü Üniversitesi Güzel Sanatlar Ve Tasarım Fakóltesi Uluslararası
Sanat Sempozyumu Ve Sergisi (Pp.545-556). Malatya, Turkey

J.P. Sartre (2009) İmgelem, İttaki yay. 2. Baskı, İstanbul